

ledematen, lichaamsdeelen, en de segmentaalanatomie van een algemeen gezichtspunt in het oog gevat worden.

Op de bestudeering van den bouw volgt in een zelfde karakter de bestudeering van de ontwikkeling, dan de weefselleer en eindelijk de bouw van het protoplasma.

Dit tweede deel is, gebruikt naast leerboeken van ontleedkunde en ontwikkelingsgeschiedenis, van zeer groote beteekenis en waarde. Het leert den lezer over het bosch van feiten de vraagstukken van algemeenere strekking te zien en te doorgronden. Zij doen hem deze wetenschappen anders waardeeren dan alleen als droge opsomming van kenmerken en verschijnselen. Als zoodanig kan ik het boek niet genoeg aanbevelen aan hen, die het wel meenen met de ontleedkunde. Zij zullen LUBOSCH dankbaar zijn, dat hij zijn uitgebreide kennis op dit terrein en zijn ervaring bij zijn onderwijs op deze wijze meer algemeen toegankelijk heeft willen maken.

A. J. P. VAN DEN BROEK.

Das Thoraxröntgenbild im frühesten Kindesalter von Privatdocent Dr. ERICH SAUPE, Oberarzt im Stadt Krankenhaus Dresden — Johannstadt. Mit 27 Abbildungen auf Tafeln und 2 Textfiguren. Bnd. 16 van LEHMANN's Medizinische Atlanten. J. F. LEHMANN's Verlag. München. Prijs: geb. Mk. 10.—

Dit werkje behandelt het Röntgenbeeld van de borstkas en de daarin liggende organen bij zuigelingen en kleine kinderen. Achtereenvolgens komen de techniek, de beenaandoeningen, het middenrif, hart en vaten, thymus, mediastinum en de longen ter sprake. Als studiemateriaal hebben ruim 100 kinderlijkjes gediend; de foto's zijn dus bij het lijk genomen en werden daarna door lijkopening gecontroleerd.

De afbeeldingen zijn goed geslaagd; de tekst is zeer belangrijk. Overal gaat de schrijver diep op zijn onderwerp in en heeft hij getracht om, door verwijzing naar en vermelding van het werk van anderen, den lezer zoo volledig mogelijk over de verschillende vraagstukken in te lichten. Het boek is voor degenen, die in dit onderwerp belangstellen, een kostbaar bezit. HUËT.

G. ROSENOW, *Blutkrankheiten. Fachbücher für Aerzte.* Band XI. 234 bldz.; 43 afbeeldingen. J. SPRINGER. Berlin, 1925. Prijs: 27 mrk.

De vooropgestelde aankondiging, dat de klinische verschijnselen zouden voorgaan bij het bloedbeeld, wordt door schrijver trouw gevolgd. De hem klinisch meest bruikbaar gebleken onderzoekingsmethodes zijn goed uitgezocht, zeer helder beschreven; talrijke andere, ook hier te lande weinig of niet gebruikte, in grootere handboeken te vinden, zijn weggelaten. Het boekje getuigt van schrijver's uitnemende bekendheid met de pathologie der bloedziekten en van zijn objectieve beschouwingswijze. Door zijn standplaats in Koningsbergen heeft hij o.a. groote ervaringen over bothriocephalusanaemieën, en vele verkort medegedeelde ziekte-

geschiedenissen illustreeren op aangename wijze overal den tekst. De geneeswijze wordt evenmin stiefmoederlijk behandeld; aange-naam doet het aan, de doseering van thorium-X, der Roëntgenstralen nauwkeurig opgegeven en aangewezen te zien en de daarmede te verkrijgen uitwerking vermeld te vinden. Ook de transfusie krijgt de plaats, die haar toekomst; aan de gunstige werking hiervan bij pernicieuse anaemie, bij kinderanaemieën kan ref. slechts bijval betuigen, vooral wanneer men met bloed niet zuinig behoeft te zijn.

De hoofdstukken over leukaemoïde reacties, goedaardige lym-phoblastose, over thrombopenische en athrombopenische bloe-dingsziekten, over de miltgezwollen munten uit door overzichtelij-heid der beschrijving,

Dit deeltje uit de *Fachbücher* is een boekje, dat geheel aan het gestelde doel beantwoordt, dat up to date is, niet te beknopt om onvolledig of allerm minst oppervlakkig genoemd te kunnen worden, echter zonder theoretische beschouwingen, uitmuntend geschikt voor de praktijk der bloedziekten.

C. G. VERVLOET.

A. BETHE, *Handbuch der normalen und pathologischen Physiologie*. Achtste deel, eerste helft, eerste gedeelte; Dl. I. Protoplasmabewegingen spierphysiologie. Berlijn. J. SPRINGER. 1925. Prijs: geb. 49.50 mark.

Dit deel telt 654 bladzijden. De eerste honderd zijdj es geven een rij opstellen en opstelletjes over beweging in de levende natuur voor zoover niet door echte spieren veroorzaakt. JOSEF SPEK uit Heidelberg behandelt in 30 bladzijden de protoplasmabeweging (amoeben-pseudopodiën) en in 6 bladzijden de myoïeden (infusoriën-myophanen), terwijl hij een hoofdstukje van twee blad-zijden wijdt aan de bewegingsverschijnselen veroorzaakt door verandering van het soortelijk gewicht. De zwemblaas der visschen vindt hier in zes regels vermelding. De wimper- en geeselsbewe-gingen worden door GELHORN en ALVERDES behandeld (37 bladzijden). SIERP bespreekt in twee dozijn zijdj es de groeibeweging der planten; STERN, in 13, de planten-bewegingen veroorzaakt door contractiele organen. De meeste dezer opstellen zijn leesbaar en lezenswaard: in elk vindt men belangwekkende, ja belangrijke feiten en stellingen. In SPEK's artikel over de protoplasmabeweging vindt men bijv. den voor ouderwets denkenden, verbijsterenden twijfel niet alleen uitgesproken, doch breed gesteund, of „contractiliteit” wel als een grondeigenschap van het protoplasma is te beschouwen, ja of het protoplasma zich wel samentrekken kan! Bij GELHORN vindt men tal van gegevens bij elkaar, die men als physioloog zelf niet gemakkelijk zou vinden: bijv. dat één gram typhus-bacillen per seconde 1.3×10^2 GcM. arbeid bij hun beweging verrichten. Ook het stuk van SIERP over de groeibewegingen van de planten geeft een goed en veelzijdig overzicht, waarbij ook het werk van landgenooten (BLAAUW) niet vergeten wordt. STERN's opstel over de contractiele organen der planten brengt den physioloog-medicus veel halfverge ten dingen in het bewustzijn terug en leert hem veel nieuwe feiten.